

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2017

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Διδαγμένο κείμενο:

Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια (Β3 1-2 και Β6 1-4)

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἔξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σῶφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἡχθαί πως εὐθὺς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

Δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἔξις, ἀλλὰ καὶ ποία τις. Ῥητέον οὖν ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, οὔ ἂν ἡ ἀρετὴ, αὐτὸ τε εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσιν, οἷον ἡ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τὸν τε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ εὖ ὁρῶμεν. Ὀμοίως ἡ τοῦ ἵππου ἀρετὴ ἵππον τε σπουδαῖον ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῖν καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπιβάτην καὶ μέναι τοὺς πολεμίους. Εἰ δὲ τοῦτ' ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχει, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ εἴη ἂν ἡ ἔξις ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἄνθρωπος γίνεται καὶ ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει. Πῶς δὲ τοῦτ' ἔσται,... ὧδ' ἔσται φανερόν, ἐὰν θεωρήσωμεν ποία τις ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στη νέα ελληνική γλώσσα το απόσπασμα: «Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ... ἀρετῇ εὖ ὁρῶμεν».

Μονάδες 10

B1. «**Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι ... παιδεία αὕτη ἐστίν.**»: Στηριζόμενοι στο απόσπασμα να αναφέρετε ποια είναι τα κριτήρια διαμόρφωσης των ἔξεων. Στη συνέχεια να εντοπίσετε και να αναλύσετε το σημείο στο οποίο φαίνεται ότι η ηθική αρετή συνδέεται με την οργανωμένη πολιτική ζωή.

Μονάδες 15

B2. «**Δεῖ δὲ μὴ μόνον ...τίς ἐστίν ἡ φύσις αὐτῆς.**» Ποια κύρια στοιχεία διακρίνει ο Αριστοτέλης στην αρετή κάθε ὄντος και τι προσφέρει η αρετή στον ἄνθρωπο;

Μονάδες 15

B3. Πότε εγκαταστάθηκε στην Αθήνα για δεύτερη φορά ο Αριστοτέλης και ποια η συγγραφική του δραστηριότητα;

Μονάδες 10

B4. α) Να δώσετε ένα ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) στα νέα ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **ἡδονήν, ἀνδρεῖος, νέων, ἤχθαι, ἀποδώσει.**

β) Να βρείτε στο κείμενο λέξεις, ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω: **ενδεής, ετυμολογία, οισοφάγος, τροχαλία, βάθρο.**

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο:

Αριστοτέλους, Ῥητορική 1393 b

Μέσα από ένα μῦθο ο Στησίχορος αποδεικνύει στους Ἱμεραίους ότι οι υπερεξουσίες ενός ἄρχοντα οδηγούν στην υποδούλωση του λαοῦ.

Στησίχορος μὲν γὰρ ἐλομένων στρατηγόν αὐτοκράτορα τῶν Ἱμεραίων Φάλαριν καὶ μελλόντων φυλακὴν διδόναι τοῦ σώματος, τᾶλλα διαλεχθεὶς εἶπεν αὐτοῖς λόγον ὡς ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος, ἐλθόντος δ' ἐλάφου καὶ διαφθείροντος τὴν νομὴν βουλόμενος τιμωρῆσασθαι τὸν ἔλαφον ἡρώτα τινὰ ἄνθρωπον εἰ δύναιτ' ἄν μετ' αὐτοῦ τιμωρῆσασθαι τὸν ἔλαφον, ὃ δ' ἔφησεν,

ἐάν λάβῃ χαλινόν καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ’ αὐτὸν ἔχων ἀκόντια· συνομολογήσας δὲ καὶ ἀναβάντος ἀντὶ τοῦ τιμωρήσασθαι αὐτὸς ἐδούλευσε τῷ ἀνθρώπῳ. «Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς ἔφη» «ὁρᾶτε μὴ βουλόμενοι τοὺς πολεμίους τιμωρήσθαι τὸ αὐτὸ πάθητε τῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ χαλινὸν ἔχετε ἤδη, ἐλόμενοι στρατηγὸν αὐτοκράτορα· ἐάν δὲ φυλακὴν δῶτε καὶ ἀναβῆναι ἐάσητε, δουλεύσετε ἤδη Φαλάριδι».

Λεξιλόγιο:

φυλακὴ τοῦ σώματος= σωματοφυλακή, προσωπική φρουρά

λειμών= λιβάδι

νομῇ= βοσκή

A] Να μεταφραστεί το απόσπασμα.

Μονάδες 20

B] Γραμματική:

Να γράφουν οι ακόλουθοι τύποι:

ἐλόμενων (γ’ πληθυντικό οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή):

λειμώνα (κλητική ενικού):

τὸν ἔλαφον (δοτική πληθυντικού):

ἀναβῇ (τον ἴδιο τύπο στην ευκτική):

ὕμᾱς (δοτική πληθυντικού του τρίτου προσώπου):

ἔχετε (β’ ενικό προστακτικής αορίστου β’ στην ίδια φωνή):

δῶτε (γ’ πληθυντικό οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή):

διαλεχθεῖς (δοτική πληθυντικού):

ἵππῳ (γενική ενικού):

ὁρᾶτε (β’ ενικό ευκτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή):

Μονάδες 10

Γ] Συντακτικό:

1. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι ακόλουθες λέξεις: **στρατηγὸν, δίδοναι, αὐτοῖς, μόνος, τῷ ἵππῳ**.

Μονάδες 5

2. Να αναλύσετε την ακόλουθη μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση: «**ἐλθόντος ἐλάφου**».

Μονάδες 2

3. «Ἐάν δὲ φυλακὴν δώτε καὶ ἀναβῆναι ἐάσητε, δουλεύσετε ἤδη Φαλάριδι»: Ο υποθετικός λόγος να μετατραπεί στον πλάγιο λόγο με όλους τους δυνατούς τρόπους με εξάρτηση από την πρόταση: Στησίχορος εἶπε τοῖς Ἱμεραίοις...

Μονάδες 3

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται** να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**